

Redaktionelt

Velkommen til en ny årgang af »Uddannelseshistorie«. Som sine 30 forgængere vil den opfange begivenheder, linier og tendenser i skolens udvikling gennem artikler, samtaler og omtale af væsentlige bøger inden for området. Blaksteens oversigt over årets skolepolitiske begivenheder ikke at forglemme.

Folkeoplysning og voksenundervisning er kerneområder i dansk selvforståelse. Enhver tvivl blev bortvejret under en sprælsk samtale om emnet, som Ove Korsgaard havde med **K.E. Larsen**, Undervisningsministeriets tidligere direktør for dette område. En af pointerne blev omtalen af et forarbejde til U-90, udarbejdet midt i 70'erne. – I denne forbindelse minder vi også om anmeldelserne senere i årbogen af **Ove Korsgaard**: Kampen om lyset og **Thyge Winther-Jensen**: Voksenundervisning – grundlag og ideer.

Pædagogik vedrører som bekendt ikke kun børneskolen. Efter mange års uenighed lykkedes det ved almenkoleloven af 1903 at få knæsat, at ingen kunne blive ansat i gymnasieskolen uden at have gennemført et pædagogisk kursus, pædagogikum. Dets historie har været lidet kendt. Det har tidligere rektor **Jacob Appel** nu rådet bod på gennem artiklen »Den gode vilje«.

Et af ønskerne i forbindelse med den nævnte lov om højere almenkoler var, at det nye gymnasium skulle bidrage til en mobilitet i samfundet: børn fjernt fra hovedstaden skulle ved hjælp af en studentereksamen kunne få mulighed for en akademisk karriere. Lykkedes det? Lektor **Hans Priemé** har undersøgt studenterhold fra Hjørring Gymnasium 1910-1958 – hvad var deres baggrundsmiljø, og hvad blev de til? Fungerede gymnasieskolen som omdrejning i samfundets »standscirkulation«?

Genem adskillige år har overlærer **Lejff Degnbol** studeret folkeskolens tidsbegreb og timetal. I en tidligere artikel i årbogen har han kortlagt begrundelserne for skoleårets begyndelse og afslutning. Han har i sine studier nu opgjort ændringerne i fagenes timetal i dette århundrede. Artiklen i denne årgang koncentrerer sig om faget gymnastik. Hvorfor er vi i nutiden landet på det aktuelle timetal for dette fag?

Lærerbilleder og lærerroller har været et fremherskende tema i de sidste års debat om folkeskolen. Den nye leder af Dansk Skolemuseum, ph.d. **Keld Grønder-Hansen**, bidrager med skildring af en konkret lærer, grundtvigianeren Mads Olsen i Sædder.

1935 blev et vigtigt år i folkeskolens historie, for da fik vi de første amtsskolekonsulenter uden for Sønderjylland. Valget af dem – 18 ialt – var en vanskelig proces, et spil mellem mange muligheder. Overlærer **Else Karlshøj** har studeret et stort kildemateriale, der røber mange overvejelser, både de ministerielle og de lokale. Deraf er der kommet en spændende artikel.

I år for 200 år siden blev Christian Wilster født. Han var lektor ved Sorø Akademi fra 1828 til sin død i 1840. Mest kendt blev han for oversættelsen af Homers Iliade og Odyssé. Men han var også digter og debattør. Sammen med Dansk Oversætterforbund og Dansk Skolemuseum arrangerede Selskabet den 27. sept. 1997, Wilsters

200 års fødselsdag, et seminar om Wilster som digter og oversætter – og skolemand. Medvirkende: museumsinspektør Helge Torm, lic. phil Lene Andersen og dr. phil. Niels Vilhelm Kofoed. I den forbindelse har forfatteren **Søren Sørensen** skrevet en introduktion, som vi her bringer i uddrag. Wilster-prisen blev overrakt til Ulrich Horst-Petersen

Vi har indført en ny rubrik **Dansk Skolemuseum**. Museumsleder **Keld Grindner-Hansen** fortæller her om arbejde og resultater inden for museet i det forløbne år. Bl.a. om forbindelserne til Københavns Kommune og til Værløse Kommune, som nu ejer de gamle Jonstrup-bygninger.

Det er i år lykkedes at genoplive rubrikken Skolehistorisk årsbibliografi. **Christian Glenstrup** har i samarbejde med tidligere lærer **Jørgen Duus** ført dette hjælpemiddel ajour.

Da tidligere rektor **Tage Kampmann** i 1988 gik på pension fra sin stilling i Undervisningsministeriet, blev han som senior-medarbejder knyttet til det daværende Institut for Dansk Skolehistorie på Lærershøjskolen. En lykkelig disposition. Med »kreativ hukommelse« og lige så kreativ hjælpsomhed har han bistået kolleger – og skabt en skolehistorisk produktion med læreruddannelsen i centrum. Kampmann har nu trukket sig tilbage fra senioratet. I den anledning bringer **Nyt og noter** en fortegnelse over hans skolehistoriske produktion fra disse år.

Årets skolepolitiske begivenheder kommenteres som nævnt gennem »Skolen i årets løb«. Debatten er også foregået uden for Folketinget, bl.a. i forbindelse med Henning Fonsmark: Kampen om kundskaber samt Maj Cecilie Nielsen og Niels Chr. Nielsen: Verdens bedste uddannelsessystem. Her er tale om debatbøger, ikke historiske undersøgelser. Men forfatterne anskuer nutidens problemer i et historisk og komparativt perspektiv: hvorfor er vi havnet i den nuværende udvikling? I større sammenhæng står samme spørgsmål centralt i den rapport, som Thyge Winther-Jensen nu har udgivet efter en stor kongres i København 1994: Challenges to European Education.

Hermed anbefaler vi læserne at gå i gang. Vi har mange gode ideer også til kommende årgange. Men giv os alligevel besked, hvis der er emner, der trænger til belysning.

Den 14. september i år døde **Stinus Nielsen** (1902-1997), Danmarks Lærerforenings navnkundige formand fra 1956 til 1972. Nekrologerne er skrevet, – enkelte af dem var vellykkede med sans for hans format og betydning for dansk skole. Her skal tilføjes, at han var Selskabet en god ven. Han støttede dets oprettelse; bl.a. indmeldte han i Selskabet alle medlemmerne af Lærerforeningens hovedstyrelse – et eksempel til efterfølgelse. I sit lange otium gav han råd og opmuntring i forbindelse med årbogen. Det var med god grund, Selskabet hyldede ham på 90-års-dagen ved årsmødet og i årbogen. Stinus Nielsen nåede at færdiggøre sin erindringsbog, udarbejdet i et samarbejde med Karl Brøcher. Bogen ventes udgivet i november – og vil blive grundigt omtalt i »Uddannelseshistorie« 1998.

Harry Haue

Vagn Skovgaard-Petersen